

TELEGRAFUL ROMANU.

N° 96. ANULU XVI.

Telegrafulu ese de doue ori pe septe-
mana: joi'a si Duminec'a. — Prenume-
ratiunea se face in Sabiu la espeditur'a
foiei pe afara la c. r. poste, cu bani
gat'a prin scrisori francate, adresate
catra espeditura. Pretulu prenumeratiu-
nei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a.
ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen-
tru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu
8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a.
Pentru princ. si tieri straine pe anu 12
pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru
intea ora cu 7. cr. sirulu, pentru
a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a
treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu, in 24 Novembre (6 Dec.) 1868.

Eveneminte politice.

Importanti'a celor petrecute in sedintile dietali din urma ne constringe a angustá rubric'a acést'a. Ne restringemú déra a incunoscinti'a pre cetitori, ca list'a ministrilor din Romani'a e: Dimitrie Ghica presedinte si min. de esterne, Coga nice anu de interne, V. Boierescu de justitia, Papadopolu de culte si instructiune publica, Al. Goleescu de finantie si colon. Duc'a de resbelu.

Diet'a Ungariei.

(Urmare.)

In sedinti'a din 25 Novembre urméza dupa bar. Eötvös.

Bömches, carele apará privilegiete sasiloru din Transilvani'a. Nicolics nu se inviesce cu nici unulu din proiectele asternute pre més'a casei, pentrucá nici unulu nu garantéza de ajunsu integritatea statului.

Stratimirovics crede ca esprima o fapta recunoscuta de toti déca privesce in proiectulu de fatia deslegarea unei cestiuni de viatia a patriei. Deslegarea fericita a cestiunei natiunalitatiloru e o garantia pentru venitoriu. Deslegarea cea fericita a aterna densulu dela considerarea spiritului tempului, carea e neincungiurabile, dela credinti'a in institutiunile liberali, dela ferirea de tendintie desnatiunalisatorie, dela inlaturarea unei alipiri ultraiste de dreptulu istoricu de o parte si de tinerea la rasa de alta parte si dela radicarea tuturor la ide'a statului. Cándu privesce proiectulu de pre més'a casei, i se imbiaa convingerea, ca elu aplica traditiuni vechi istorice la unu fenomenu nou in viati'a culturai si staturiloru popóreloru: la ide'a natiunalitatiei. Se necunósce pre fatia libertatea de care e legata insemnatarea acestei idei si de aceea se vorbesce de drepturile individului si limb'a lui, pre cându aru fi sa se trateze de proportiunea natiunalitatiei genetice cátra statu.

In decursulu vorbirei cere desvoltarea egalei indreptatiri cá unu postulatulu desvoltarei culturai si alu progresulu libertatiei. Legea natiunalitatiloru sa nu cuprinda nimica ce e contrariu integritatieri statului, dara iera de alta parte sa nu cuprinda nimic'a ce aru voi sa faca din Ungari'a altu ceva de cátu Ungaria. Aici inse sa fia marginea pretensiuniloru. Nici unu felu de motive, cu deosebire din preingrigire cátra ginteá magiara cu pagub'a celorlalte, sa nu produca o lege neindestulitóre de natiunalitati. Acést'a aru provocá spiritulu tempului la lupt'a, cárei nici o putere, fia ea cátu de mare, n'a putulu sa resiste. Centralisatiunea e condamnata in tóte pártile. Máne poimáne ea va fi nepossibile si cu atátu mai nepossibile in unu statu poliglotu (de multe limbi).

Amintesce ca ne aflámu in unu tempu plinu de fatalitati cándu trebuie cineva sa nu stea mortisiu pre lángá ideí invehite, cáci acele, cum e si cea de a ingrigi numai de natiunalitatea magiara, potu aduce desamagiri amare. Vorbitoriulu, care a fostu óre-cándu (1848-49) unu contrariu loialu alu magiariloru e astadi pentru o intiel-gere fratiésca. Pentru salvarea libertatieri róga diet'a a respinge proiectulu majoritatieri.

Iancovics spriginesce proietulu majoritatieri.

Fabritius spriginesce pre Bömches Gr Turye pentru proiectulu comisiunei.

Eitel arata greutatea, ce se nasce pentru nemagiari din proiectulu pusu la desbatere si nu lu primesce de base pentru desbaterea speciale.

Lud. Plahy spune ca slavii suntu deplinu multiamiti cu proiectulu comisiunei centrale.

Dobrzanský dice ca venitoriu patriei aterna dela deslegarea cestiunei din desbatere. Pentru a ajunge la o deslegare buna nu trebuie crediutu, ca natiunalitatiele nemagiare potu fi tratate cá straine si ca ele sa se multiamésca cu ori ce feramitura de páne. Se alatura lángá proiectulu lui Moicioni, pentrucá acést'a corespunde mai multu drepturiloru natiunalitatiloru, dupa cum acele suntu garantate in nenumerati articuli de lege. Natiunalitatiele nu voru sa daraburésca tiéra, dara voru sa-si asigure intrebuintiarea libera a limbei loru. Natiunalitatiele voru sa traiésca, precándu proiectulu majoritatieri le néga vieti'a. Déca va primi cas'a proiectulu majoritatieri vine in contradicere si cu dreptulu positivu. Diet'a nu a promisú ca va regulá drepturile individuali ale natiunalitatiloru nemagiare, ci a le natiunalitatiloru. Cumea natiunalitatiele nu aru fi avutu nici odata drepturi, e o parere falsa. Acelea, parte mare, au fostu in tiéra pána a nu veni Ungurii, parte a fostu chiamate cu conditiunea de a li se garantá drepturile. Románii au avutu aci inainte de Unguri imperiulu loru; slavii de nordu inca sub Mathiasse aflau cá natiune de sine, serbii suntu parte mai vechi decátu ungrurii parte au venitu la chiamarea lui Leopoldu I in tiéra spre a o apará de turci; nemtii au facutu din cáte o pusta locu de locuitu etc.

Vorbitoriulu citéza ofsuma de articuli de lege, prin cari dovedesce ca dupa dreptu li se cuvine natiunalitatiloru individualitate. In titulu regiloru figura si acela de „Ducele russiniloru“. Drepturile ce le avura natiunalitatiele nu trebuie schimbate cu privilegiete. Drepturile suntu barierele natiunalitatiloru. Celu dintáiu rege, Stefanu a purtatú titulu „rex Hungariae“ (regele Ungariei); de aci inse pána la „rex Hungarorum“ (regele ungruriloru) e o cale bunicica. Un'a natiune politic'a ungrésca insemnéza supremati'a ungruriloru. Natiunalitatiele voru sa scape de acést'a suprematia si de aceea cauta a-si aperá drepturile loru.

Proiectulu comisiunei centrale cuprinde in sine unu privilegiu fatale, ungruriloru. Inse precum o natiune nu consta numai din clase singuratece, ci din tóta totalitatea sea, asiá si Ungari'a nu consta din o natiune singura, nici numai in favóreá unei'a, ci din multe. Natiunea politic'a ungrésca cuprinde tiéra intréga; sub egid'a acelei'a inse ungrimeá nu trebuie sa apese pre celelalte natiuni egalu indreptatite.

Describe desvoltarea drepturiloru fiacárei natiunalitati dupa istoria si areta desvoltarea celoru trei natiuni a le Transilvaniei de cándu acést'a deveni de sine. Espressiunea natiune politica e unu non sensu, déca are a se reduce numai la ungruri. Tóte natiunalitatiele suntu párti intregitórie a le natiunei politice; proiectulu comisiunei centrale inse nu esprima impregiurarea acést'a si asiá jumetatea apuséna a imperiului va face Ungariei in acestu punctu concurentia, cárei césta din urma nu va puté sa corespunda. La noi cetatienii statului voru fi constrinsi a abdice de natiunalitatea loru in favóreá ungruriloru, déca voru ca sa se folosésca de drepturile loru politice. Prin acést'a inse eata ans'a de céta si de ura, pentrucá proiectulu nu multiamesce pre acei'a pentru care este facutu; pentrucá natiunalitatiele suntu in proiectu privite de aceea, ce ele nu suntu — de straine. Se alatura dara lángá proiectulu minoritatieri, care cuprinde pacea interna si indestalirea natiunalitatiloru si fericirea patriei comune.

Dupa o observare persionale a lui Iankovics are cuventulu,

Makray, carele recunósce insemnatarea cestiunei, mai alesu acum cándu dupa parerea densulu Russi'a se nisuesce a ocupá gurile dunarei

si a amutiá pre románi, o natiune iubitória de libertate asupra Ungariei. Deci se alatura lángá propunerea lui Deák.

Borlea se mira de comentariile cele minunate ce se facu in dieta conceptelor de libertate si egalitate. Densulu vede numai in proiectulu minoritatieri libertatea cea adeverata a natiunalitatiloru lángá care se si alatura.

In sedinti'a dela 26 Novembre dupa autenticearea protocolului si mai multe incurse sa ia la desbatere bugetulu ministerului de finantie, care terminánduse curendu face locu proiectulu natiunalitatiloru.

Hunfalvi e pentru proiectulu comisiunei.

Hodosiu pentru proiectulu minoritatieri. *)

Dapsi pentru elaboratulu lui Deák

Miletics pentru proiectulu minoritatieri. Densulu si cetesce cuventarea. Face recenssiune proiectulu majoritatieri si minoritatieri. La observárele lui Bartal, ca natiunalitatiele sa se lase de ostilitati, respunde ca a se opune perderei natiunalitatiloru nu e ostilitate. Natiunalitatiele nici odata nu voru purtá cu rabadare suprimerea loru si déca vine lucrulu la estremu, apoi mai bine sa se centópésca intr'o natiune mare ce are viitoriu mare. Ide'a de natiunalitate e atátu de momentúsa incátu popórele mai bine póta unu tempu jugulu absolutismului, precum facu nemtii, cárii pentru unitatea natiunale suferu jugulu regimului bismarckianu.

Kovassay pentru elaboratulu lui Deák. Dupa densulu o lege speciale pentru natiunalitati e de prisosu, pentrucá unde e libertate politica e si libertate natiunale.

Vladu, dupa ce desvólta istori'a miscarei natiunale in Ungari'a dice ca nu e multiamitu cu nici unulu din proiectele aduse in dieta. Densulu aru fi ap'ecatulu la concessiunile cele mai mari. Póte sa fia limb'a magiara a regimului si a parlamentului, numai la iurisdicitiuni sa fia garantata limb'a natiunale. Cere dara cá la desbaterea speciale sa se ie dreptu base proiectulu elaboratu la 1861 de Andrassy, Ivanka, Tisza si altii sub presedinti'a bar. Eötvös si asigura ca dupa acelu proiectu natiunalitatiele voru fi multiamite. (Si da propunerea in scrisu).

Stefanides e pentru elaboratulu lui Deák.

In sedinti'a dela 27 Novembre Ernest Simon urgéza ordinea dilei. Mai departe cere ca sa asterna casei cartea rosia, pentrucá sa se instrúésca deputatii despre politic'a esterna.

P. Somsoch dechiara ca tóte actele delegatiuniloru se voru asterne dietei.

Bar. Luzzensky dice ca cartea rosia e gat'a si se póte impartí numai decátu.

Trecendu la ordinea dilei

Mihali dice ca spre a multiamí natiunalitatiele nu e altu ce-va de lipsa decátu aplicarea principiului enunciatu la 1848; e pentru proiectulu minoritatieri.

Iusth e pentru proiectulu comisiunei centrale.

Rannicher propune cá legea sa nu se estinda si asup'ra Transilvaniei. **)

Madocsányi e pentru elaboratulu lui Deák.

A. Romanu concede ca cestiunea ungrésca nu a fostu alta decátu cestiunea natiunalitati-

*) Cuventarea o vomu reproduce intréga R.

**) Cuventarea o vomu publicá cu alta ocaziune. R.

tiloru, ea însă eră și cestiunea libertății, dualismulu o face însă cestiune de egoismu național. Elaboratul lui Deák e o copia a doctrinei de centralizare din timpul lui Bach. Declara că astăzi nici proiectul lui Vladu nu-lu mai multimește. Cere ca diet'a să defineze apriat, care e sfer'a limbii ungherești ca mijlocit'ia și unde se începe cerculu activității limbii naționalităților. Dice că s'a adus Americ'a ca exemplu. Densulu ar dorii libertatea din Americ'a, pentru că atunci nu mai e cestiune de naționalități. În fine atrage atențiunea casei asup'r'a principiilor depuse de bar. Eötvös în cartea sea despre naționalități, în cari se dice că cestiunea naționalităților nu se deslăga pe calea majorităților, ci pe cea a dreptății și ecității.

St. Szilágyi e pentru elaboratul lui Deák; Stojakovicș pentru alu minorității.

Babesiu vede în cestiunea naționalităților o cestiune de viața a patriei. După doctrin'a ungherească e poporul fără de naționalitate o masa ce nu compensează nimic'a în viața publică a statului. Pretinde înarticularea egalei îndreptări a naționalităților, pentru că p'ote veni altu regim carele să nu ia în consideratiune concessiunile de acum. În Austri'a a recunoscutu constituțiunea egal'a îndreptări a naționalităților și dreptulu limbii pentru toate oficiile. Scopulu cardinal e a unui stat e fericirea pop'orului sea. Dacă perde acestu scopu din vedere, periclităza și existința statului. E pentru votulu minorității.

Președintele aduce aminte că astăzi au a se alege membrii croati în comisiunea diariului. La propunerea lui Tisza se mai continuă cestiunea naționalităților.

Czord'a pledăza pentru proiectulu comisiunii centrale.

Florianu Varg'a e pentru votulu minorității. Nelinise mare se făcu în casa, cându vorbitoriulu dice, că proiectulu comisiunii centrale sapa gr'op'a naționalităților și apoi e știutu, că cine sapa gr'op'a altui'a cade însuși în ea.

N. Bano renunța dela cuventu. (aplaude entusiastice).

Al. Bohatieln vede în proiectulu comisiunii centrale negatiunea (tagaduirea) principiilor espresate de subcomisiunea emisa pentru elaborarea proiectului. Prin această s'a rapit' naționalităților nemăgiare toate speranțele câte le-au adus ele legislativei. Arată că proiectulu minorității se radima pe temelulu egalei îndreptări, principiu recunoscutu de barbați cei mai ilustri de stat. Concede că în proiectulu spriginitu de densulu e principulu numai unu spre ajungerea scopului; suntu multi paragrafi, cari trebuie schimbati. Declărându densulu această nu p'ote să nu amintă de acele suspiciuni, prin cari operatorii votului minorității să p'ota li infatisati de separatisti. Spre a respinge această amintesc oratorulu două fapte din 1849. Spera că naționalitățile și voru documenta patriotismulu după cum le va garantă și legea drepturilo. Nu dorește daraburirea, ci liber'a întrebunțare a limbii.

Puscariu. Cestiunea uniunii e pusă de-ja pe m'esa dietei. CREDU că din ide'a unei uniunii mai intime a Ungariei cu Transilvani'a nu p'ote urmă că drepturile ce le-au avutu națiunile acolo să le p'erdă, ci acelea să se estinda asup'r'a tuturor. Se alatura lângă parerea antevorbitoriului.

Mat. Popu Griduanu pretinde că cestiunea această să se deslege numai după o convingere conscientioasă. E pentru o deslegare cu sânge rece și pentru departarea de pretensiuni p' mari și de suspiciuni de alta parte.

După această se alege membrii croati în comisiunea diariului.

Cuventarea deputatului Dr. Alesandru Mocioni.

în ședința de marti 24 novembre în diet'a ungherească la desbaterea cauzei de naționalitate.

(Urmare.)

Cultur'a este aceea care stărnesc în omu conscientia, cultur'a (se audim!) a stărnit conscientia și în națiuni, și o desv'olta neîncetatu. Cea laltă cauza jace în direptiunea democratică a constituționalismului; cându de odată cu suveranitatea poporului s'a proclamat și drepturile cardinale ale individulu său libertatea individuală, a fostu neap'ratu de lipsa a cercă o garantă pentru această libertate, i'era garantă nu s'a potutu găsi de

cătu în egal'a îndreptări politice adevă în constituțiunea democratică.

Pre cătu timpu a domnit absolutismulu și constituțiunea feudală, poporul și limb'a lui n'a fostu invrednicite de nici o consideratiune, precum dovedesc această p' b'ine exemplulu patriei noastre, unde o limbă m'orta a fostu în stare să sustina unu statu apr'ope o mie de ani. Dar în momentulu, în care s'a proclamat îndreptări egală, delocu ce poporului i s'a permis influința în dezvoltarea vieții de stat, în acelu momentu ide'a naționalității a aparutu pe terenulu luptelor pentru limbă.

Dreptu aceea, dacă ide'a de naționalitate este effluința unoru principie ce au strabatutu societatea noastră intr'ega și totă cultur'a noastră, este p' naturalu cumca acea ideea numai asié amu p'ote împedecă, dacă amu fi în stare să împedecăm și să transformăm toate acele principie.

Nu m'asiu sci închină ideii de naționalitate, dacă îndreptări ei ar fi numai o generalitate; dar — în parerea mea — îndreptări ideii de naționalitate contine posibilitatea libertății individuale și posibilitatea desv'olării genului omenesc.

Ide'a de naționalitate, precum diseu, și are o cauză în direptiunea democratică a constituționalismului, dar — precum libertatea individuală și medlocitu dezvoltarea individulu e cu potința numai pe bas'a democrației, totu asié de alta parte ide'a de naționalitate este o condițiune p'egat'oria a democrației. (Sgomotu.) Democr'tia numai asié e binefac'toria și posibilă, dacă s'au cultivatu nu numai cătuva său multi, ci poporul întregu în masă, dacă poporul întregu e capace să folosescă drepturile politice. (Adevăratu e!) Acum, On. Casa! desi claselor mai avute e cu potința a se califică prin cultur'a unei națiuni străine, mi se pare înse că cultivarea poporului în masă nu p'ote să fie de cătu națională, astfelu dară dezvoltarea (cultivarea) națională este o condițiune p'egat'oria a democrației.

Diseu că în posibilitatea desv'olării genului omenescu aflu motivulu alu doilea pentru îndreptări ideii de naționalitate. Fiecare națiune posedă calități și inclinațiuni proprii, fiecare națiune este și unu organu naturalu sp'irituale alu genului omenescu, i'era mențiunea acestui organu jace întru îndeplinirea unoru funcțiuni anumite ce comp'etu numai lui, — și precum scopulu supremu alu libertății individuale său a drepturilor naturali nu p'ote fi altulu de cătu dezvoltarea cea mai mare posibilă a individulu și medlocitu a genului omenescu, i'era cauz'a finală și cea mai profundă nu p'ote fi alt'a de cătu nemărginit'a diferința, ce există între individi: astfelu este și cu ide'a de naționalitate, carea nu e de cătu aplicarea la națiuni a acestei teorii despre drepturile neprescriptibile; scopulu finalu și celu mai sublimu nu e alt'a de cătu suprem'a dezvoltare posibilă a națiunii și medlocitu a genului omenescu; cauz'a finală și cea mai profundă nu e alt'a, de cătu nemărginit'a diferința ce există între singuratecele națiuni.

În respectulu această asié credu că fiecare națiune este unu ce nesuplinibile, unu ce providențialu: și de aceea în privința această fiecare niștința, ce tinde a realiză ide'a de naționalitate, este de a dreptulu o detorința morală.

Ide'a naționalității, că fiecare ideea, și are câte o escrescentia, ce de comunu se manifestă în extremitate. (Strigări: Asié e! Bine e!) Astfelu de escrescentia este de o parte niștința spre sup'rematia, de alta parte izolarea națională său p'estrecerea consecințelor de independința națională. Și un'a și alt'a suntu contrarie regulelor naturale și perpetue ale întregulu nostru progresu, și de aceea — în parerea mea — de și le e cu potința a se sustienă câtuva timpu, nu se potu sustienă lungu și pururea.

Supremati'a este contraria legilor naturali ale progresulu, căci neap'ratu împedecă pururea dezvoltarea liberă a altei națiuni. I'era izolarea e contraria pentru aceea, căci chiamarea națiilor nu este desbinarea între sine, ci conlucrarea în contielegere pentru a ajunge la scopulu comunu.

Adese ori i se impută ideii de naționalitate că dens'a ar fi contraria niștințelor ce se manifestă în fiecare di pe terenulu socialu: căci pop'orale și statele se înșotiescu și se alieza totu mai tare, necum să se desbine. Marturisesc că în asta privința concedu dreptu celor'a, cari prin acestu momentu voru se combata izolatiunea națiu-

nală, desbinarea națiilor; dar nu li potu concede dreptu atunci, cându acestu momentu vreau să lu folosescă de argumentu în contr'a egalei îndreptări naționale.

Precum la individi asié și la națiuni, cultur'a mai naltă nu șterge caracterele, ci numai nobilitate calitățile și inclinațiunile lor, le conduce la concepte mai clare despre problem'a lor propriă și despre problem'a comună genului omenescu, — astfelu în cătu precum la individi asié și la națiuni, înfrățirea numai atunci e cu potința, dacă se întempla pe bas'a respectării reciproce a drepturilor, dacă singuratecele națiuni se recunosc de subiecte de dreptu; că atari voru progresă cu atât mai vertosu și mai rapede, cu cătu mai multu voru fi capaci a precepe problem'a comună.

În asta privința, o potu spune, că ide'a de naționalitate nu numai că nu e contraria cosmopolitismulu, ci este o condițiune p'egat'oria a adevăratulu cosmopolitismu, astfelu în cătu potu cită cuvintele unui ilustru scrietoriu nemțescu ce dice că: adevăratulu cosmopolitismu este aceea b'erică mare, carea nu se p'ote întemeia de cătu pe stelpii (radiemii) cei tari ai naționalităților.

Premiindu aceste (Sgomotu), prim'a și cea mai mare pretensiune națională nu p'ote fi alt'a, de cătu asigurarea existinței și desv'olării individualității naționale. Și de or'a ce e vorb'a se asigurăm prin lege pretensiunile naționale, este naturalu că afacerea noastră primă nu p'ote fi alt'a de cătu prin lege să dăm garantă existinței și desv'olării individualității naționale.

Acastă e aceea ce se cuprinde în proiectulu meu, e ceea ce lipsesc din testulu comisiunii centrale.

Amu auditu dicendu-se de multe ori contra proiectulu nostru, cumca ar fi în opozițiune cu ide'a fundamentală de stat, căci recunosc în țiera națiuni mai multe de cătu un'a. S'ar p'ote să aiba dreptu dacă vorb'a ar fi: câte națiuni politice suntu într'o țiera: (Strigări! Asié e!) de și, precum știu io, în statele unde suntu naționalități mai multe, numirea de „națiune politică“ se încunjura, și se folosesc de comunu numirea „poporulu“

Dar dacă națiunea politică p'ote se fie numai un'a, această nu eschide posibilitatea că legelatiunea să recunoscă ceea ce în țiera există în faptă, adevă existu mai multe națiuni întru întielesu „geneticu“, — căci acestu întielesu este celu adevăratu pentru conceptulu de națiune.

Amu auditu de multe ori că statulu nu p'ote recunoscă asemenea universități, dar p'ote concede că pe bas'a asociației libere să se înființeze atari universități, în cari să p'ota participă fiecare individ, și astfelu asemenea universitate va coreșpunde naționalității de și nu întru întielesulu juridicu ci în celu matematicu, prin urmăre va ajunge la acela-si scopu de și pe alta cale.

Asemene parere n'o potu partini deplinu. N'o potu partini pentru aceea descliniere esențială ce există între națiuni și între atari asociațiuni înființate pe bas'a asociației libere. Fiecare corporatiune înființată prin asociere liberă, găsesc bas'a existinței sea materiale și morale în voința statulu; asemenea corporatiune este pururea instrumentu spre unu scopu ce jace în afara de ea; dreptăcea ori-ce corporatiune de asemenea natură p'ote as fie subiectu numai drepturilor câștigate, pe cari statulu are și dreptulu și detorința să i le dea delocu în momentulu acela cându asemenea corporatiune i s'ar paré contraria ideii fundamentale de stat.

De aci este diferința esențială până la naționalități. Tocm'a pentru această îndrăsnesc să afirmu în asta privința că din punctulu de vedere juridicu nu se p'ote — să li se denegă națiilor recunoscerea, nu li se p'ote denegă cu atât mai vertosu, că nu cumva statulu să vina în opozițiune cu propri'a sea ideea fundamentală.

Națiunea, că unu productu alu eternelor legi naturali, și găsesc bas'a existinței sea materiale și sp'irituale nu în puterea statulu, ci în puterea ce domnesc în ordinea mai naltă a lucrurilor. Națiunea e și individulu, nu-si are scopulu aiurere ci în sine, în dezvoltarea propriă, este scopu de sine, și de acea e subiectu de drepturi fundamentale său cardinale, dreptu aceea scopulu națiunii este identicu cu națiunea, și nu e alta de cătu effluința unei poteri domnitore mai nalte; din asta cauză acestu scopu nu va face opozițiune ideii fundamentale de stat, în toc'm'a precum nu va face aceea potere domnit'oria,

Pentru acest a statulo, deca nu vrea se-si denega propria sea mentiune, — statulo alu carui problema este a garantá conditionile desvoltării; — statulo, dicu, nu póte denegá natiuniloru recunoscerea legala a drepturiloru cardinali

Scopulu dara este desvoltarea natiunala. Problem'a nóstra de astadi este, sa dâmu conditionile legali spre cea mai perfecta realizare a scopului. Testulu comisiun-i centrali din contra, nu numai ca nu recunósce drepturile cardinali ale natiuniloru genetice ce locuescu in tíera, nu numai concede conditionile necesarie desvoltării acestor'a, ci tocm'a denéga ori ce conditione de desvoltare, adeca: inea neci esistinti'a natiuniloru din tíera nu o recunósce (contradíceri). Aici in camera inca nu s'a dísu, dar s'a scrisu prin diurnale cumca legelatiunea este indreptalita spre acést'a cáci — precumu se díse acolo — legelatiunea n'are sa se ocupe de scopuri teoretice deduse din filosofía si cari se stabilescu in numele natiuniloru; ci trebue sa grigésca de acele scopuri concrete spre cari tientescu singuraticii membri ai natiunalitátiloru.

Eu asié credu, On. casa! ca deca intre natiunalitáti suntu unii individi, cari tientescu spre scopuri ce nu potu conveni statului, deca suntu nu numai multi ci toti, inea si atunci este treb'a politiei a preveni realizarea acestor'u scopuri, este treb'a judecatoriei a pedepsi pre cei vinovati, dar pentru acést'a legelatiunea defelu nu póte cá pre o natiune intréga s'o despoia de drepturile ei, (Strigári: Nu vrea nimene!) dar tocm'a acést'a ar face legelatiunea pre bas'a testului de la comisiunea centrala.

Asié credu ca recunoscerea drepturiloru cardinali ale unei natiuni, deca s'ar face pendinte de la programulu ei politicu, ar fi o procedura atátu de síoda cá si cându individulu numai asié i s'ar asecurá drepturile cardinali deca ar aduce dela politia atestatu de portare buna.

A sustiené drepturile cardinali a le natiunei, a scuti aceste drepturi, — iéca problem'a morala a statulu!

Va sa dica, sub neci unu prefestu si din neci o cauza statulu nu póte denegá recunoscerea legala a drepturiloru cardinali. Aici legelatiunea din capulu locului pedepesce pre o natiune cu pedeps'a cea mai mare, cu despoarea de drepturi, (Strigári: in care punctu?! marturisescu ca prin acést'a comisiunea centrala nu-si radica unu monumentu splendidu liberalismului seu, dar trebue sa spunu ea de un'a s'a uitatu cu totou, a uitatu ca seclului nostru i s'a rezervatu a desceptá natiunile din somnulu adâncu. Si deca pre natiunile — a caror'a chiamare este a influentiá cá factori creatori in istoria genului omenescu — acestea le-ar poté impedeá cu forti'a, acést'a va durá numai putienu timpu, si apoi ar deveni cu atátu mai periculose pentru statulu. (Strigári: Oho!)

Dar le delaturu tóte acestea, si me ducu putintelu in pusetiunea comisiunei centrale.

Comisiunea centrala díce ca acésta cestiune o va deslegá pre bas'a libertátei individuale. Dar, On. Casa! a voi asecurarea pretensioniloru natiunali si totodata a desface in atómele sele neorganice pre subiectulu primu si supremu alu acestor'u pretensii: pre natiune, — ast'a in parerea mea atát'a va sa dica cátu tocm'a nemicirea intereseloru supreme natiunale (strigári: Nu e asié!) si astfelu prin urmare nu póte sa fie vorba de asecura ea pretensioniloru natiunali; cáci la individulu numai desvoltare individuala se póte cugetá, iéra din totalitatea individiloru tocm'a asié nu se póte formá o unitate, precumu din petricele multe nu se forma statua. (Strigári: Nu e asié!) Voiu sa primescu pusetiunea testului dela comisiunea centrala, dar in asta privintia amu sa spunu iéra-si, cu parere de reu ca comisiunea centrala, precum a neconoscutu esinti'a ideii de natiunalitate, asié si aci a neconoscutu esinti'a pretensioniloru natiunali ale individulu. Natiunalitatea, fiindu o facultate innascuta individulu, de órece moralmente se póte desvoltá, — e tot-odata unu dreptu. Acestu dreptu este nealienabilu cá si in-sasi facultatea ce servescu dreptulu de basa. Dreptulu de natiunalitate nu este productulu individulu, prin urmare neci i se póte subordiná, ci remâne dreptu fundamentalu.

Tóte drepturile fundamentale suntu de la natura loru neconditionate, tóte drepturile neconditionate pretindu scutu legalu neconditionatu, si tocm'a pre asta basa trebue sa deslegámu

cestiunea, adeca On. Casa sa recunósca cumca drepturile natiunali ale individulu suntu neconditionate, si prin urmare se li dee pretotindene scutu neconditionatu. Acést'a e pusetiunea ce ocupa contraproiectulu meu. Acést'a este pusetiunea ce a ocupat'o si pana acum legelatiunea nóstra fatia de drepturile fundamentale. Neci in o adunare comunala, neci in o legatiune, nicairi pana acumu nu s'a intemplat'u din demandatiunea legii veri o volitare, ca óre respectivilor'u individi voimu sa li dâmu séu nu — veri unu scutu legalu pentru unulu séu altu dreptu fundamentalu alu loru. Nu-mi aduca a minte defelu, si nu gasimu in neci o constitutiune acea despusetiune, ca comunele, cercurile politice séu dóra singuraticii cetatieni d. e. dopa ce au ajunsu majoreni, — sa voteze intr'o privintia séu alt'a a supra drepturiloru fundamentale si astfelu majoritatea eventuala sa otarésca in modu provisoriu despre sórtea drepturiloru fundamentale ale singurateciloru.

Ori-cátu de síoda s'aru para asemenea procedura, de-si aru fi unicu in viétia constitutiunismului europeanu, totusi aru trece numai de o consecintia a acelei pusetiuni, ce a ocupat'o comisiunea centrala in fatia drepturiloru cardinali natiunali.

Celu mai importantu dreptu natiunale, dreptulu limbei, comisiunea contrala-lu léga de otáririle comunelor, municipieloru, corporatiuniloru bisericesci si autoritátiloru. Acum o asemenea otarire, ori ca corespunde intereseloru poporului pre care-lu representa adunárele comunali si municipali, si atunci asemenea otarire este celu putienu de prisosu; ori ca nu corespunde ci e tocm'a din contra, si in acestu casu din punctu de vedere juridicu otarirea e nula, cáci nimicesce drepturile singurateciloru.

Comisiunea in caus'a de natiunalitate díce in raportulu seu, ca prin lege vré sa asecura pretensionile natiunali, iéra de alta parte asié despune incátu tocm'a pretensionile natiunali le nimicesce.

Dara óre comisiunea nu vine in contradicere cu sine insasi, cându de o parte vré sa asecura pretensionile natiunali iéra de alta parte propune astfelu de despusetiuni, prin cari limba singurateciloru natiunalitáti e alungata din capulu locului de pre multe terene, esentiale desvoltárei? Astfelu este terenulu administratiunei, astfelu terenulu calificatiunei mai inalte academice, astfelu terenulu legelatiunei.

Nu sciu cum aru poté comisiunea centrala sa aduca acestea in consonantia cu libertatea individuala; cáci deca voimu sa prochiámámu principiulu libertátei individuale, atunci mi va concede lia-cine, ca nici o limba nu se póte alungá de pre terenulu administratiunei, calificárei academice si a legelatiunei. Dara comisiunea centrala nimicesce nu numai indreptatirea egala a natiunalitátiloru, ci si egal'a indreptátre politica prin aceea, ca o parte a locnitoriloru tiei gusta neconditionatu dreptulu supremu politicu, participarea in legelatiune, pre cându ceea-lalta parte, carea este mai numerosa, numai conditionatu póte sa guste aceste drepturi, adeca numai sub conditione invetiárei unei gramatice.

In asta privintia, On. casa! amu demonstratu, ca testulu comisiunei centrale nu corespunde conditionei prime. Din contra, contraproiectulu purcediendu din priceperea chiara a esentiei ideii de natiunalitate, recunoscendu, ca drepturile natiunali suntu neconditionate, a ocupatu acea pusetiune carea singura e in stare a deslegá cestiunea.

Dara sa presupunemu ca totu ce amu dísu despre ide'a de natiunalitate este retacitu, nebasatu, nu e la locu, e de aruncatu, — sa presupunemu ca eu n'amu pricepntu bine pretensionile natiunali si ca cu totulu altu punctu de vedere are sa ne servésca de cinosura; — totusi remane unu lucru ce nu póte fi trasu la indoiele, acelf'a ca ori-cari aru fi pretensionile natiunali, ele la o natiune suntu de aceea-si natura cá si la alt'a, si tocm'a pentru ca suntu de o natura, pretindu scutu legalu de o natura egala. In parerea mea comisiunea centrala n'a satisfacutu respectulu acestui'a.

Comisiunea centrala nu numai vatemá, ci nimicesce egal'a indreptátre, cáci a priorí radica o limba deasupra leiei, si pre acésta limba nu numai o scutesce neconditionatu, ci o impune in modu demandativu; pre cându celor'a-lalte limbi le tinde numai unu scutu conditionatu. O face acést'a — cum díce raportulu comisiunei — din cauza ca unu statulu nu póte esiste fára de o limba centrala oficiala, fára de o limba mijlocitória. Vatemarea

egalei indreptátre numai asié s'aru poté justificá, deca egal'a indreptátre aru eschide possibilitatea unei limbi centrale oficiali si mijlocitorie. Acést'a contraproiectulu nu o face. Contraproiectulu sustiene nevatematu principiulu de egal'a indreptátre, si tocm'a acestu principiu de egal'a indreptátre este, carele necessariaminte ne conduce la o limba oficiala si mijlocitória in centru. Mare este diferintia intre aceste dóne proiecte, cáci pre cându primulu vatemandu egal'a indreptátre nu se baséza pre dreptu ci pre volnicia, alu doile se radiema tocm'a pre base juridice. In § 4 din contraproiectu se díce apriatu, ca limba majoritátei relative a tiei este limba oficiala si mijlocitória a statulu.

Aici dara s'a rezervatu apriatu necesitatea unei limbi oficiali si nu se eschide possibilitatea.

Amu dísu ca nu este iertatu a incungiurá principiulu egalei indreptátre. Egalitatea de dreptu nu póte fi in opusetiune cu ide'a fundamentala a statulu; deca nu e in opusetiune, apoi nu-mi potu spune nici unu argumentu, carele aru indreptátre legelatiunea spre nemicirea indreptátrei egali.

Dara egal'a indreptatire nici ca póte fi contraria statulu, — si cine aru denegá acést'a, aru denegá doctrina cea vechia mai bine de dóne mii de ani a istoriei universale, aru denegá tesaurulu celu mai scumpu alu progresului genului omenescu, aru denegá — faptele.

Nu voi sa provocu la statulu federativu alu Suitierii, dara voi provocá la singuraticel'ei lui cantóne compuse de natiunalitáti diferite. Aici gasimu pretotindenea, ca egal'a indreptatire exista nu numai in principiu si nu numai pre chárthia, ci si realizata in fapta.

A denegá egalitatea de dreptu, este mai multu, decátu a denegá fapte, este a clatiná pétrica fundamentala a statulu, este a despoia statulu de indreptatirea lui morala de a esistá.

Cá si la individi, asié si la natiuni, unui poporu i se vine necessariaminte rol'a prima a suprematiei, carea se baséza pre prerogativele ce-i dau proprietáti si calitáti lui.

Asemenea suprematia naturala nu este eschisa din contraproiectu, contra unei asemenea suprematiei nu se póte nimenea tângui, asemenea suprematia ori-cine o va recunósce si primí cu adeverata multiamire, — dara nu este cu putintia a primí o suprematia ce nu-si are redacini in relatiunile faptice, ci se baséza numai pre clausulele legiloru.

Acésta suprematia se póte intipui numai pre dóne base, adeca ori pre drepturile mai mari castigate in urmarea descendintei, ori pre fortia.

Cine se baséza pre prim'a, sa ne dovedésca o descendintia superióra si me voiu inchiná lui; pre a dóu'a in adeveru se póte basá fia-cine, care are a mána puterea. Dara, On. Casa! precum de o parte este nu numai detorintia, ci si virtute a se plecá inaintea dreptulu, astfelu de alta parte este slabiciunea a se plecá inaintea fortiei. In asta privintia on. casa! testulu comisiunei centrale precum e stilisatu, — nu voi díce: cu intentiune, dara in — realitate pretinde dela natiunalitáti nemagiare astfelu de imposibilitate morala.

Sum convinsu, ca onorat'a casa nu va pretinde asié ce-va, nu va pretinde cáci scie impreuna cu mine cumca natiunile tocm'a cá si singuratecii au unu interesu mai sántu si mai pre susu decátu viétia: acestu interesu este onórea, — a ni-o cere acést'a séu a ascultá de cerere, este de o po-triva imposibilitate morala.

Onorat'a Casa vede ins'a-si cumca proiectulu comisiunei nu corespunde conditionei a dóu'a, adeca egalitátei de dreptu, cárei'a contraproiectulu corespunde deplinu.

A trei'a conditione la deslegarea cestiunei este, precum avui ocaziune a díce, ca sa se faca astfelu de despusetiuni cá principiele stabilite sa nu remana numai pre hártia, ci sa tréca si in viétia, adeca este punctulu de privire alu conformitátei.

Ací numai dóne principie potu sa ne servésca de cinosura: primulu e, ca pre cátu numai se póte sa deschidemu tuturoru limbiloru tóte terenel'ele esentiale pentru desvoltare, iéra alu doile este cá limba publica a masei poporului sa fia pre cátu numai se póte limba natiunala.

Spre scopulu acést'a, in parerea mea suntu dóne mijloce: Primulu, deca noi vremu sa sustienemu principiulu facultativu in tóta integritatea si nemarginirea lui, si urmandu esemplulu Belgiului vomu díce ca tóte limbile ce suntu indatinat'ele in tíera se potu folosi liberu pretotindenea si pururea.

Acesta, c.n. Casa! in Belgiu nu se p^ote executa in prassa, iera la noi este tocm'a impossibilitate fisica. Deci, deca nu putem alege acesta cale, nu ne mai remane decatu numai un'a, si ec'est'a e aplicarea limbei la teritorie. (Sgomotu).

On. Casa! Marturisescu, ca me suprinde des-placerea ce intempinu (Sgomotu) candu vorbescu despre necesitatea teritoriilor limbistice, caci nici testulu comisiunei centrale n'a incungiuratu teritoriile limbistice. (Stang'a extrema: Asia e!)

On. Casa! De multe ori amu auditu dicendu-se despre teritoriile limbistice ca infintiarea acestor'a n'aru fi alta decatu regresarea in acea epoca barbara, candu nu numai singuraticele nationalitati dara inca si — nu-mi aducu aminte cum se dice unguresce „die Geschlechter“, gentilitate (Strigari: A nemek!) — asiá, gentilitatile inca se isolau. Eu asiá credu ca, deca voimu sa damu limbiloru drepturi, apoi teritoriile nationali nu sunt decatu efluinti'a acelei legi naturale simple si perpetue, carea pre ori-ce vietuitoriu lu lega de tempu si spatiu. Va se dica, teritoriile nationali nu se potu incungiura.

De aci din punctulu conformitatei numai acea intrebare mai p^ote fi ca: cum sa se infintieze teritoriile limbistice in modu mai corespundietoriu?

Fara indoicla e, ca fia-care va dice aci cumca asiá se p^ote infintiá in modu mai simplu si mai corespundietoriu, deca pre unu teritoriu se indatinéza limbi catu mai putiene séu dóra numai un'a. Asiá dara tocm'a din principiulu de a ne conforma scopului, se nasce ca si o consecintia principiulu arondarei, ce se cuprinde in contraproiectu.

Principiulu arondarei nu isvoresce din ide'a juridica a nationalitatei, nu e principiu fundamentalu, si de aceea lu insiramu sub punctulu de vedere alu conformitatei. Din asta cauza, sum gat'a a primí alta modalitate de locu in momentul ace-l'a, in care me voiu fi convinsu ca exista alt'a mai corespundietoria pentru a realisa indreptatirea egala a limbiloru.

Principiulu de arondare nu p^ote fi contrariu unitatei teritoriale si politice a statului. Nu e contrariu unitatei teritoriale, caci nu desbina nici o particea dela teritoriulu statului, ca sa o anezeze la altu statu séu sa formeze unu statu separatu (Sgomotu). Nu e contrariu unitatei politice caci — in parerea mee — conditiunea unitatei o constituie guvernarea si legelatiunea unita, si in asta privintia nu exista nici unu punctu in contraproiectu, care sa atace unitatea politica si care nu si aru afla prim'a sea conditiune tocm'a in acesta unitate.

Se dice ca principiulu de arondare nu e contrariu unitatei statului, dara pregatesce vatemarea acestei unitati.

Deca unitatea statului va fi periclitata prin aceea, ca in tiéra voru esista teritorie nationali eschisivu ale unei limbi singure si nemagiare, apoi nici sistem'a centralisatoria nu va delaturá acestu periculu, caci chiaru dupa asta sistema se p^ote sa fia intr'unu comitatu numai o limba pentru protocolu d. e. in comitatulu Carasiului numai limba romanésca. Deci, deca e periculu intru acest'a, apoi e periculu deja intr'aceea, ca in tiéra esista mai multe nationalitati, iera acestu periculu nu lu vomu delaturá prin aceea, ca nu vomu multiam pre majoritate, prin aceea ca vomu ignora nisuintiele majoritatei, cari nu suntu contrarie statului, ci incapu cu statulu. (O voce: Asia e! Sgomotu. Ilaritate.)

Acum recapitulandu pre scurtu cele insirate (S'audimu! Sgomotu) voiu dice: contraproiectulu e caracterisatu de recunoscerea individualitatiei nationale, neconditionarea drepturiloru nationali ale individulu, principiulu de indreptatire egala, si conformarea cea mai mare posibila.

Din contra, proiectulu comisiunei centrale e caracterisatu de:

1. ignorarea natiuniloru din tiéra;
2. pestrarea séu scutirea numai de jumetate a drepturiloru nationali ale individulu;
3. nimicirea indreptatirei egali; si
4. neconformarea la scopu.

Acum, On. Casa! deca nu este corespundietoriu a avé 3 limbi, apoi a avé 6 este si mai putienu corespundietoriu. (Sgomotu). Me rogu de iertare, intru intielesulu contraproiectulu, unu comitatu p^ote sa aiba celu multu 3 limbi; dara dupa testulu comisiunei centrale voru fi celu putienu 6, caci $\frac{1}{5}$ a oficialiloru municipali, procedindu cu legea p^ote sa-si aléga dupa placu cutare limba pentru consultatiune si protocolu de-si n'aru fi in-

datinata in comitatu séu tocm'a nu s'aru afla in comitatu de feliu o natiune de acea limba, asiá, de-mi e permis sa aducu unu exemplu: In comitatulu Temisiului aru fi destulu $\frac{1}{5}$ a reprezentiloru pentru ca sa pretinda limba slovaca, si cu legea a mana aru puté-o pretinde, deca nu din alta cauza, apoi celu putienu de siéga.

Deci 6 limbi pre unu teritoriu, este neconformitatea cea mai mare, ce se p^ote intipui, caci de vomu dice ca 6 limbi intr'unu comitatu nu e necorespondietoriu, apoi nu sciu cu ce dreptu s'aru puté dice ca 6 limbi in centru aru fi lucru necorespondietoriu? Eu dicu, ca e necorespondietoriu si in centru si in comitate.

Dupa tote acestea, acum potu spune pre scurtu cumca testulu séu proiectulu comisiunei centrale numai unu principiu sustiene in tota chiaritatea si-lu urmaresce cu tota consecintia si acestu principiu este suprematia legala a natiunei magiare. De aceea potu dice ca proiectulu acest'a nu e alta decatu o editiune noua calificata a legiloru din 1836, 1840, 1844, si 1848 (sgomotu). In esentia e totu aceea. Totu aceea este ide'a fundamentala, totu aceea e nisuintia principala, numai form'a s'a schimbatu. Dara, on. casa! candu insirain cauzele ideei de nationalitate, amu tacutu cu totulu despre acele legi; amu tacutu caci nu este nimenea, care sa nu scie cumca in Ungaria caus'a mai de aprópe a ideei de nationalitate au fostu tocm'a acele legi. (Contradiceri.) Tote se potu negá, sa postiti a negá. (Dara si absurdele se potu tote afirmá!)

Acum, on. casa! a voi o deslegare ferice a cestiunei de nationalitate pre calea aceea, pre care a venitu in tiér'a nostra spre nefericire, — asiá ce-va n'asiu puté incuviintia.

Contraproiectulu meu indrasnescu sa-lu recomendu atentiunei si partinirei onoratei case, si credu ca nu-lu potu recomanda mai bine, decatu impromutandu cuvintele proprie ale dlui ministru de cultu scrise intr'unu opu celebru alu seu, alu carui'a titlu e: „Einfluss der herrschenden Ideen des neunzehnten Jahrhunderts auf den Staat.“ (Miscare). Eu opulu l'amu cetitu nemtiesce, deci si citatiunea voiu indrasni a o celi nemtiesce. Aceste cuvinte suntu: „Ueberall, wo man die nothwendige Entwicklung und Umgestaltung der Begriffe nicht zu hindern vermag, und doch die entsprechende Veränderung der politischen Verhältnisse nicht gestatten will, entsteht früher oder später ein Kampf, der immer mit dem Triumphe der herrschenden Begriffe über die Verfassung endet; denn der menschliche Geist, der, seiner Bestimmung folgend, immer fortschreitet, kann durch materielle Mittel der Staatsgewalt unterdrückt, aber nie wirklich besiegt werden.“

Dupa cele câte le-amu desfasuratu despre ideile nationalitatiei, nu e periculu deca se primesce proiectulu meu, ci periculu e deca se primesce alu comisiunei centrale. (Aprobári, Miscare.)

Varietati.

*** Din Romania'a. Sub acestu titulu aflamu in „N. evang. Kirchenzeitung“ ca in Craiova au tenuu predicatorii evanghelici nemtiesci a dou'a conferintia. Eata ce se scrie in numit'a foia despre acesta conferintia. In principatele dunarene merge treb'a cu vietia bisericesca a nemtiloru evanghelici din mil'a lui Dumnedieu in unu modu prosperatoriu si imbucuratoriu. Deca in 1853 se aflau pre acestu terenu largu numai doi preoti ca in esilu, in anulu 1865, eata ca s'a pututu tiené la Belgradu prim'a conferintia de pastori si in Septembrie a acestui anu se adunara in Craiova din diece, optu pastori. Ce haru se afla in conferintiele aceste p^ote apretiu numai acel'a, care a purtatu ani indelungati o derogatoria plina de ostenele in strainatate, fara de comuniune (legatura) fratiésca. De aceea animile celoru de fatia au fostu pline de recunoscintia intima consiliului superiore bisericescu din Berlinu, carele purtandu cu credintia grigia de acesta „diasporá“ (particica mica risipita intre o massa mare de ómeni de alta credintia) au infintiatu aceste conferintie.

Espune mai departe ca in decursu de cincii dile s'au tenuu inainte de amédi conferintie speciale de preoti si dupa amédi conferintie comunale. Participarea a fostu viia si numerosa. Apoi continua:

„Din conferintiele cercului mai angustu ale preotiloru tenuu inainte de amédi de insemnatu cu deosebire: pusetiunea preotiloru fatia cu legea romanésca despre actulu stárei civile; periculu din neglijerea limbei germane in comunitati si mijlocele contra acestui periculu; primirea copiiloru neevangelici, cu deosebire copii de ai israelitiloru, in scolele comunale s. a. In adunariile comune se tenuu discursuri despre imperati'a lui Dumnedieu, despre vietuirea laolalta a confessiuniloru principale crestinesci si despre alte obiecte. Singuratecii pastori raportara despre comunele lor. De interesu deosebitu erau scirile despre Admacia in Dobrudja, unde o colonia nemtiesca incungiurata de turci si de cerchesi se lupta in contra atacuriloru interne si externe.

„Brail'a si Ploiesti si Pitestii suntu cele din urma comune, ce siau dobnditu de la consiliulu superioru bisericescu din Berlinu predicatorii sei. In Turnu-Severinu se va gata in dilele aceste o casa de rugaciune si un'a de scola; pentru platirea detoriiloru ce se afla inca in suma de 1000 fl. asupra acestei cladiri, se roga pastorele Pferschmann de binevoitorii daruitori a fi si mai de parte spriginitu (Aici face red. foiei observarea ca e gata a mijloci daruiri dlui Pastore Pferschmann in Turnu-Severinu).“

Pana aci foi'a susu citata. Noi din partene regretamu forte candu vedemu ca despre viatia bisericesca a fratiloru nostri de dincolo nu avemu ocaziune de a inregistra nimic'a. Nu scimu cui e de a se atribui ca in o tiéra constitutitionala si cu institutiuni liberale nu vedemu unu interesu mai viu catra viatia bisericesca, cu tote ca sunt destule ocaziuni insemnate, la cari vedemu ca se face amintire, ca religiunei stramosiesci e de a se multiam esistintia a nationalitatiei romane. Mirarea nostra cresce inse candu cugetamu ca institutiunile biserice ortodoxe orientale dau dreptu fia carui credinciosu de a lua parte la afacerile bisericesci si de alta parte candu scimu, ca totu acele institutiuni reclama desvoltarea si propasirea chiaru si pre campulu sciintiei.

18—3

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci din comunele:

1. Sant-Andrasiu cu salariu anualu de 100 fl. v. a. doi stangini cubici de lemne, si cuartiru naturalu.

2. Chergesiu cu salariu anualu de 100 fl. v. a. 6 stangini cubici de lemne si cuartiru naturalu, se deschide concursu, doritorii de a ocupa aceste statii voru adresa concursele lor la subscrisulu pana la 1 Decembre cu documentele: ca sun'tu de religiunea gr. or., ca au absolvatu cursulu pedagogicu ori clericalu in institutulu archidiecesanu din Sabiu.

De v'a, 11 Noemvre 1868.

Inspectoratulu districtualu scolaru gr-or. alu Devei.

Ioann Papiu,
Protopopu.

Nr. 25—3

Edictu

Dimitrie Iordachie Proca din Resnovu, carele acum de trei ani, au parasitu cu necredintia pre legiuita sa socie Ana nascuta Carstea care e din Cristianu, prebegindu in lume, si nesciinduse loculu aflarei lui, — dupace inca si prin Edictulu din 26 martiu a. c. fu citatu, se mai citeaza si prin acest'a, ca in terminu de siése luni, dela datulu de fatia, sa se presentie inaintea subscrisulu Scaunu protopopescu, spre a sta fatia cu pomenit'a lui sotie, si a raspunde la invinuirile ce i se facu din partea acesteia, caci la din contra, si fara de densulu se va decide procesulu matrimonialu, urditu in contr'a lui — in scutulu S. S. canone bisericesci.

Dela scaunulu protopopescu alu Branului greco-orientalu.

Zernesii in 10 Octomvre 1868.

Ioann Metianu,
Protopopu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 23 Novembre (5 Dec.) 1868.

Metalicele 5%	57 80	Act. de creditu	241
Imprumut. nat. 5%	63 80	Argintulu	117 50
Actiile de banca	675	Galbinulu	5 62